

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1937 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 och 8 §§ förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften, ävensom vissa motioner angående stämpelavgiften.

I en den 5 mars 1937 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 244, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 3 och 8 §§ förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Härigenom förordnas, att 3 och 8 §§ förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

3 §.

I avseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i 7 § nämnda undantag och med iakttagande av vad i 4 § stadgas om inteckningskontrollstämpel, denna tariff:

	1		2		3		4		5	
	Avd.		Avd.		Avd.		Avd.		Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.

Bevis -----										
› angående anteckning om innehav ----- sådan handling, tecknat å företedd handling					<i>frill</i>					
› av lagsökningsdomare jämlikt 27 § lagsökningslagen	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—

¹ Senaste lydelse av dessa paragrafer se 1928:317 (där förordningen i dess helhet är återgiven) samt 1929:143 och 259, 1930:243, 1931:169, 1932:285, 1933:378, 1934:327, 1935:310 och 1936:330.

	1		2		3		4		5	
	Avd.		Avd.		Avd.		Avd.		Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
<i>Bevis</i> annat, av underdomstol eller därstädes anställd tjänsteman, — — — — —										
— — — genom icke laga kraft ägande utslag	fritt									
› angående godkännande av nytt släktnamn	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—
› av chefen för justitiedepartementet — — — — —										
— — — tjänstepensionsreglementet för arbetare	fritt									
› varom förmäles i 8 § 2 mom. och 9 § allmänna familjepensionsreglementet	fritt									
› varom förmäles i 9 § 2 mom. och 10 § familjepensionsreglementet för arbetare	fritt									
› varom förmäles i 25 § — — — — —										
<i>Resolution</i> — — — — —										
› kommunikations-: av lagsökningsdomare	1 25		1 25		—		—		—	
› kommunikations-: annan	fri		fri		2		2		4	
— — — dock skall stämpel — — — — —										
— — — — tecknad å företedd handling	3		4		5		20		40	
› med rubrik; lika med <i>Utslag under rubrik</i> . Se för övrigt 6 §.										
<i>Utslag under rubrik:</i>										
som utgives till part, vilken, utan särskild begäran, författningsenligt är skyldig att lösa detsamma:										
första arket	4		4		6		20		40	
andra arket	3		3		4		4		10	
varje av de övriga	3 25		3 25		4		4		10	
som på begäran utgives till part, vilken eljest icke författningsenligt är skyldig att lösa detsamma:										
första arket	2		2		2		2		2	
andra arket	2		2		2		2		2	
varje av de övriga	2 50		2 50		2 50		2		2	
som eljest utgives; lika med <i>Avskrift</i> .										

8 §.

Följande enskilda handlingar skola, även där de äro utfärdade av offentlig myndighet, förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

Skuldebrev skall, då — — — i järnväg.

Då inteckning — — — å skuldebrevet.

Skuldebrev skall ock — — — skall gälla.

Inteckningskontrollstämpel skall jämväl åsättas skuldebrev, som till rätten ingives för att i enlighet med bestämmelserna i 21 eller 34 § av förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom eller 10 § av lagen den

14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt sättas i stället för äldre inteckningshandling, så ock skuldebrev, som enligt 9 § av lagen den 8 april 1927 om dödande av förkommen handling utfärdats i stället för dödad inteckningshandling och förses med bevis om inteckningsrätt.

Se för övrigt 17 och 18 §§.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1937; dock skall vad som stadgas i 3 § om bevis av lagsökningsdomare, kommunikationsresolution samt utslag under rubrik gälla först från och med den 1 januari 1938.

Beträffande vad departementschefen anført till motivering för ifrågavarande förslag, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till nämnda statsrådsprotokoll.

Till behandling i samband med förevarande proposition har utskottet funnit lämpligt att jämväl upptaga följande, under motionstiden vid riksdagens början väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1:o) motionen nr 64 i första kammaren av herr *Otto Wangson*, däri hemställt, »att riksdagen måtte dels besluta sådan ändring av 9¹ § i 1 kap. stämpelförordningen, att nykterhetsnämnder och alkoholistanstalter måtte erhålla befrielse från erläggande av stämpelavgift i samma utsträckning som t. ex. fattigvårdsstyrelser och barnavårdsnämnder, och dels i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av 13 § expeditionslösenförordningen, att nykterhetsnämnder och alkoholistanstalter befrias från erläggande av lösen, med rättighet att ändå erhålla nödiga expeditioner»; samt

2:o) de likalydande motionerna nr 162 i första kammaren av herr *Bäckström* m. fl. och nr 111 i andra kammaren av herr *Lövgren* m. fl., däri hemställt, »att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och till riksdagen inkomma med förslag till åtgärder, som förebygga att staten undandrages lagfartsstämpel eller att tiden för dess erläggande onödigt uppskjutes, ävensom de förslag i övrigt, vilka med denna fråga kunna äga sammanhang».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

De i propositionen framlagda förslagen gå i huvudsak ut på ändringar i stämpelförordningen i nedan angivna hänseenden.

¹ I motionen torde åsyftas 7 § i stämpelförordningen.

1. Expeditioner i lagsöknings- och handräkningsmål.

Förslaget i denna del sammanhänger med i proposition nr 156 till årets riksdag framlagt förslag till lag om lagsökning och om handräkning för fordran (lagsökningslag). Enligt detta lagförslag, som av riksdagen godkänts, skola lagsöknings- och handräkningsmål, vilka enligt nu gällande ordning handläggas av överexekutor — d. v. s. länsstyrelse, överståthållarämbetet, magistrat eller magistratsledamot — överflyttas till särskild lagsökningsdomare. Lagsökningsdomare skall vara i domsaga å landet härads hövdingen eller den, som är därtill särskilt förordnad, och i stad med rådhusrätt en av rättens lagfarna befattningshavare. På grund av stadgandet i 2 § stämpelförordningen blir i fråga om stämpel till expeditionerna lagsökningsdomare å landet hänförlig till andra avdelningen i 1 § samma förordning och lagsökningsdomare i stad till första avdelningen.

Enligt gällande tariff är kommunikationsresolution i första och andra avdelningarna stämpelfri, under det att för sådan expedition i tredje avdelningen, till vilken avdelning länsstyrelse och överståthållarämbetet hänföras, stämpel utgår.

I den nu förevarande propositionen föreslås, att *kommunikationsresolution av lagsökningsdomare* skall stämpelbeläggas med 1 krona 25 öre i första och andra avdelningarna. Vidare föreslås, att i stämpelförordningen under rubriken *utslag under rubrik* i andra avdelningen, i vilken för närvarande dylika expeditioner icke förekomma, upptagas samma stämpelavgifter som nu finnas i första avdelningen, nämligen för utslag som utgives till part, vilken, utan särskild begäran, författningen enligt är skyldig att lösa detsamma: första arket 4 kronor, andra arket 3 kronor och varje av de övriga 3 kronor 25 öre samt för utslag som på begäran utgives till part, vilken eljest icke författningen enligt är skyldig att lösa detsamma: första arket 2 kronor, andra arket 2 kronor och varje av de övriga 2 kronor 50 öre.

Slutligen föreslås, att *bevis av lagsökningsdomare jämlikt 27 § lagsökningslagen* skall stämpelbeläggas med 1 krona i första och andra avdelningarna.

2. Bevis angående godkännande av nytt släktnamn.

Kungl. Maj:ts beslut i ärenden angående antagande av nya släktnamn expedieras för närvarande i form av resolutioner. I syfte att förenkla det nuvarande expeditionssättet avses att ersätta resolutionerna med bevis under tecknade på samma sätt som departementsskrivelser. En dylik omläggning förutsätter — för att de stämpelavgifter som utgå i dessa ärenden skola bibehållas — sådan ändring i stämpelförordningen, att samma stämpelavgifter som nu påföras resolutionerna komma att utgå för de motsvarande bevisen. För ernående härav föreslås, att ur den i 3 § stämpelförordningen intagna tariffen skall utgå rubriken *resolution med rubrik angående godkän-*

nande av nytt släktnamn och i stället i tariffen införas en ny rubrik *bevis angående godkännande av nytt släktnamn* med en avgift i femte avdelningen av 20 kronor.

3. Stämpelfrihet för bevis om familjepension m. m.

Enligt allmänna familjepensionsreglementet (1936: 542) och familjepensionsreglementet för arbetare (1936: 543) skola, då familjepension beviljas, de pensionsberättigade erhålla skriftligt bevis därom. Tillika skall befattningshavare eller arbetare, som äger rätt till familjepension för sina efterlevande, vid avgång ur tjänst eller anställnings upphörande erhålla skriftligt bevis om berörda rätt.

Då ifrågavarande bevis, i likhet med vad som gäller angående pensionsbrev ävensom bevis om pensionsrätt med mera enligt civila och militära tjänstepensionsreglementena samt tjänstepensionsreglementet för arbetare, anses höra vara fria från stämpel, föreslås i 3 § stämpelförordningen ett stadgande om sådan stämpelfrihet.

4. Åsättande av inteckningskontrollstämpel i visst fall.

Det föreliggande förslaget, vilket är föranlett av en av riksdagens justitieombudsman i skrivelse den 16 december 1936 till Kungl. Maj:t gjord framställning, innebär, att inteckningskontrollstämpel skall åsättas jämväl skuldebrev, som enligt lagen om dödande av förkommen handling utfärdats i stället för dödad inteckningshandling och förses med bevis om inteckningsrätt.

Från stämpelavgift till statsmyndigheternas expeditioner äro enligt 7 § stämpelförordningen bland annat nykterhetsnämnder, alkoholistanstalter och enskilda parter befriade i mål och ärenden rörande tillämpning av vad särskilt är stadgat om behandling av alkoholister.

Enligt lagen den 12 juni 1931 om behandling av alkoholister skall nykterhetsnämnd, där någon, som är hemfallen åt alkoholmissbruk, blivit under de två senast förflutna åren tre eller flera gånger dömd till ansvar för fylleri, vidtagna åtgärder enligt nämnda lag. Har sådan person icke kunnat genom hjälpåtgärd återföras till ett nyktert och ordentligt liv eller saknas eljest uppenbarligen utsikt att utan tvång återföra honom därtill, äger vederbörande nykterhetsnämnd hos länsstyrelsen ansöka om förordnande, att han må intagas å allmän alkoholistanstalt.

I motionen I: 64 har framhållits, att vid sådan ansökan, som förut omförmälts, skola i förevarande fall bifogas minst tre domstolsutslag jämte bevis, att de vunnit laga kraft. Vid domstolarna i skilda delar av landet hade en skiftande praxis utbildat sig beträffande nykterhetsnämndernas skyldighet att i dylikt fall erlægga stämpel- och lösenavgifter å utslagen och lagakraftbevisen. Då anskaffandet av utslag och lagakraftbevis i dessa fall utgjorde

en förutsättning för nykterhetsnämndernas ingripande, syntes det skäligt, att de medgaves rätt att utfå erforderliga expeditioner utan att därför nödgas erlägga stämpelavgift och lösen.

Utskottet har under hand från styrelsen för *föreningen Sveriges härads-hövdingar* och från *föreningen Sveriges stadsdomare* erhållit yttranden i anledning av förevarande motion. Sistnämnda förening har för sin del icke funnit anledning till erinran mot det i motionen väckta förslaget.

Styrelsen för den förstnämnda föreningen har framhållit, att enligt 7 § stämpelförordningen torde nykterhetsnämnder och alkoholistanstalter vara berättigade att utbekomma ifrågavarande expeditioner utan erläggande av stämpelavgift. Styrelsen hade därför ej något att erinra mot att, till förebyggande av en motsatt tolkning, en förtydligande bestämmelse meddelades i berörda avseende. Däremot har styrelsen icke kunnat finna, att giltiga skäl föreläge för att medgiva nykterhetsnämnder och alkoholistanstalter rätt att utbekomma omförmälda expeditioner utan lösen.

Enligt 8 § förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften skall vid överlåtelse av fast egendom genom köp eller byte m. fl. fång överlåtelsehandling, då den företes för lagfart, förutom i visst undantagsfall, förses med stämpel. Stämpeln utgår i regel med 1 krona för varje fulla 100 kronor av egendomens värde, om densamma förvärvats av annan än aktiebolag. För sådana bolag utgör stämpeln 2 kronor för varje fulla 100 kronor av egendomens värde med det undantag, att aktiebolag, som är berättigat att erhålla statslån från egnahemslånefonden eller jordförmedlingsfonden, och bankbolag i fråga om förvärv av annan fastighet än sådan, som är avsedd för bankens inrymmande, skall erlägga stämpel med allenast 1 krona för varje fulla 100 kronor av värdet. Där köpehandling, utan tillägg till eller förändring i stadgade villkor, överlåtes inom den för lagfart föreskrivna tid, räknat från första fångtet, och inom samma tid för lagfart företes samt köpeavhandlingen därvid är åtföljd av skriftlig, av såväl säljare som köpare på heder och samvete avgiven förklaring, att icke i någon form lämnats eller skall lämnas annan betalning för köpet än den, som finnes upptagen i den för lagfart företedda fångeshandlingen, äger stämpelbeläggning rum allenast för sista fångtet. Har fast egendom förvärvats på grund av tillskott vid bildande av bolag eller efter bolagets bildande, äger lindring i stämpelbeskattningen rum, därest den tillskjutna fasta egendomen i avhandlingen icke åsatts högre värde än det belopp, för vilket den, som tillskjuter egendomen, själv förvärvat densamma.

Jämlikt 2 § förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fast egendom skall lagfart sökas å landet inom sex månader och i stad inom tre månader sedan fångtet skedde. Sökes ej lagfart inom stadgad tid, äger rätten, på framställning av allmänna åklagaren eller av den, vars rätt är beroende därpå, att lagfarten sker, genom vite tillhålla den försumlige att fullgöra sitt åliggande. (3 §.)

I anledning av två vid 1934 års riksdag väckta motioner (I: 232 och II: 422), vari framställdes enahanda yrkande som i de nu förevarande motionerna I: 162 och II: 111, hemställde bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 52, att motionerna icke måtte föranleda någon åtgärd. Denna hemställan bifölls av riksdagen.

I de förevarande motionerna I: 162 och II: 111 har, bland annat framhållits, att inga åtgärder ännu vidtagits av Kungl. Maj:t, oaktat närmare tre år gått, sedan frågan behandlades av riksdagen. Enligt motionärernas mening kunde med gällande bestämmelser icke ernås någon verkligt tillfyllstgörande kontroll på detta område. Det vore likväl icke åtgärder rörande den för sent erlagda stämpeln, som i främsta rummet erfordrades. De många nu befintliga kryphål och bristfälligheter, som för samvetslösa personer gjorde det möjligt att helt undandraga statskassan densamma rätteligen tillkommande lagfartsstämpel, vore kanske ett problem, som borde göra statsmakterna ännu mera betänksamma. I sammanhang med denna frågas prövning borde också övervägas frågan om det kringgående av stämpelförordningen, som ägde rum genom bildandet av aktiebolag och ekonomiska föreningar, vars andelsbevis sedan ginge ur hand i hand.

Riksdagen har numera på hemställan av första lagutskottet i huvudsak antagit Kungl. Maj:ts proposition nr 156 med förslag till lag om lagsökning och om handräckning för fordran (lagsökningslag). De i den nu förevarande propositionen föreslagna ändringarna i stämpelförordningen hava icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

Det i motionen I: 64 framställda yrkandet, att nykterhetsnämnder och alkoholistanstalter måtte erhålla befrielse från skyldighet att erlagga stämpelavgift i samma utsträckning som exempelvis fattigvårdsstyrelser och barnavårdsnämnder, är föranlett därav att för ett visst fall en skiftande praxis skulle hava utbildats vid domstolarna beträffande tillämpningen av 7 § stämpelförordningen i fråga om nykterhetsnämndernas skyldighet att erlagga stämpelavgift. Detta förhållande är givetvis icke tillfredsställande. I vilken omfattning bestämmelsen icke tillämpas på ett enhetligt sätt, saknar utskottet närmare kännedom om. En ändring av bestämmelsen i den av motionären angivna riktningen, utan att en närmare utredning verkställts i ämnet, skulle kunna leda till stämpelfrihet för icke avsedda fall liksom ock till bibehållande av stämpelplikt för sådana fall, då frihet från stämpelavgift bör föreligga. Med hänsyn till det nu anförda och då det är av vikt, att bestämmelserna i ämnet äro så tydligt avfattade, att de icke kunna föranleda olika tillämpning vid skilda domstolar, får utskottet förorda, att en närmare utredning måtte komma till stånd beträffande den i motionen berörda frågan om nykterhetsnämnders och alkoholistanstalters skyldighet att erlagga stämpelavgift.

Av den förut lämnade redogörelsen framgår, att den i de likalydande motionerna I: 162 och II: 111 berörda frågan om åtgärder mot uteblivet eller försenat erläggande av lagfartsstämpel varit föremål för prövning av 1934

års riksdag. I sitt betänkande nr 52 framhöll 1934 års bevillningsutskott i anledning av då väckta motioner i ämnet bland annat, att på grund av praktiska svårigheter att övervaka tillämpningen av bestämmelserna rörande erläggande av stämpelavgift vid lagfart å fast egendom denna avgift i många fall hade influtit först avsevärd tid efter det densamma skolat gäldas, varjämte i andra fall avgiften icke kunnat uttagas, exempelvis där fastigheten försålts exekutivt utan att lagfart sökts å det tidigare, stämpelpliktiga fånget. På flera håll hade åtgärder vidtagits för att förstärka kontrollen över lagfartsstämpelns behöriga erläggande. En effektivare övervakning av att lagfart söktes inom föreskriven tid borde enligt utskottets mening även kunna leda till förbättringar på nu omförmälda område. Med hänsyn härtill och på i övrigt anförda skäl hemställde utskottet, att sistnämnda motioner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Detta blev även riksdagens beslut.

Enligt vad utskottet inhämtat måste förhållandena på förevarande område fortfarande anses vara otillfredsställande. I icke ringa omfattning torde alltjämt förekomma, att staten icke erhåller föreskriven stämpelavgift eller att avgiften erlägges för sent. Då det får anses angeläget, att dessa och därmed sammanhängande missförhållanden ägnas uppmärksamhet, vill utskottet förorda, att frågan om åtgärder mot uteblivet eller försenat erläggande av lagfartsstämpel göres till föremål för närmare utredning. Under förhandenvarande förhållanden kan utskottet givetvis icke uppdraga några bestämda riktlinjer för den föreslagna utredningen. Utskottet förutsätter emellertid, att olika utvägar att komma till rätta med ifrågavarande olägenheter skola omprövas, därvid bland annat torde övervägas, huruvida en skärpning av gällande föreskrifter för åklagarna att fullgöra övervakningen över stämpelavgiftens erläggande i förening med andra kontrollföreskrifter kan förväntas bidra till att åstadkomma reda och ordning på detta område.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 244, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 3 och 8 §§ förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften;

2) att riksdagen måtte, i anledning av motionen I: 64 av herr Otto Wangson, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande nykterhetsnämnders och alkoholistanstalters skyldighet att enligt 7 § förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften erlägga dylik avgift samt för riksdagen framlägga det förslag, som må av utredningen föranledas: ävensom

3) att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 162 av herr Bäckström m. fl. och II: 111 av herr Lövgren m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl.

Maj:t ville föranstalta om utredning beträffande frågan om åtgärder mot uteblivet eller försenat erläggande av lagfartsstämpel samt för riksdagen framlägga det förslag, som må av utredningen föranledas.

Stockholm den 27 maj 1937.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg, Viktor Larsson, friherre Lagerfelt, Wohlin, Elof Andersson, Sjödahl, Ekman, Velande**, *Heüman* och *Hagberth*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Norrköping, *Lövgren, Olsson* i Gävle, *Ericson* i Boxholm, *Hammarlund, Werner* i Hultsfred, *Hagberg* i Malmö, *Mårtensson, Olsson* i Kullenbergstorp och *De Geer* i Lesjöfors.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.
